

بازآفرینی مرکز شهر فامنین با تأکید بر معیار کیفیت فضای همگانی

منا گمار^۱، علیرضا شیخ الاسلامی^۲، روح الله امید قانع^۳

چکیده

اگرچه محلات مرکزی شهر در گذشته مرکز تعاملات و فعالیت های اجتماعی و اقتصادی متنوعی بوده اما امروزه به علت مشکلات عدیده که از آن ها تحت عنوان فرسودگی یاد می شود هویت این محلات روز به روز کمرنگ تر شده و به تبع آن کارایی خود را از دست داده است. به همین دلیل، توجه به این گونه محلات و مداخله در آن ها امری ضروری به نظر می رسد. یکی از روش های نوین مداخله در بافت های قدیمی و تاریخی محلات رویکرد بازآفرینی است، در واقع بازآفرینی با توجه توأمان به ابعاد کالبدی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی سعی در احیا، تجدید حیات و نوزایی شهری و یا به عبارتی به دنبال دوباره زنده شدن بافت شهر است. در همین راستا، پروژه بازآفرینی بازار و فضاهای پیرامونی آن در شهر فامنین با هدف تحریک توسعه و سرزنده سازی اقتصادی- اجتماعی این محدوده طرح شده است. با توجه به این امر که این محدوده به عنوان قلب تپنده شهری فامنین و همچنین هسته اصلی آن در نظر گرفته میشود، بنابراین اهمیت توجه به آن دوچندان شده است. لذا در تحقیق حاضر با بهره گیری از معیارهای حاصل از خوانش ذهنی شهروندان از کیفیت های فضایی که در پروژه های بازآفرینی توسط صاحب نظران و پژوهشگران داخلی و خارجی صورت گرفته است پرسشنامه ای تنظیم شده و توسط نرم افزار (SPSS) مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته است. جهت بررسی هر یک از متغیرها و گویه های تحقیق از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است. روش تحقیق براساس هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش، توصیفی-تحلیلی است. یافته ها حاکی از آن است که از ۱۸ شاخص کیفیت فضای همگانی تنها ۵ شاخص و شاخص امنیت در وضعیت متوسطی قرار دارند و مابقی شاخص ها در وضعیت نامطلوبی به سر میبرند.

واژگان کلیدی: بازآفرینی، بافت فرسوده، محلات مرکز شهر، بازار، شهر فامنین.

^۱ دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران Monagomar65@yahoo.com

^۲ دانشیار گروه شهرسازی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

^۳ کارشناسی ارشد شهرسازی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مقدمه

امروزه، بازآفرینی شهری، موضوعی جهانی است و به شکلی گسترده، داشتن یک برنامه بازآفرینی شهری مؤثر، به یکی از مهم ترین راهکارها برای تمام شهرهای جهان تبدیل شده است که می خواهند از توسعه افقی و گسترده، دست بکشند و توسعه درونی و متراکم را ایجاد کنند (Leary & McCarthy, 2013).

توجه به بافت های بازمانده از توسعه شهر (که بخش مهمی از آنها در کشور ما بافت فرسوده نام گذاری شده اند و حل مشکل عقب ماندگی آنها، یکی از مهم ترین معضلات پیش روی کل شهرهای جهان و بالاخص کشورهای درحال توسعه است و بازآفرینی شهری، به عنوان بخشی از راه حل جبران این عقب ماندگی، در نظر گرفته می شود. بازآفرینی شهری، به مثابه روایتی فراگیر و یکپارچه از توسعه و مرمت شهری، جریانی است که از یک سو، به تمامی وجوه و محدودیت های توسعه در بطن شهر توجه می کند و از سوی دیگر، به تدارک فرصت برای تبدیل آن به ابزار یا راهی برای رسیدن به توسعه می پردازد (لطفی، ۱۳۸۶: ۱۵).

بنابر این به نظر میرسد بازآفرینی محدوده بازار فامنین به عنوان قلب تپنده شهر و همچنین هسته اصلی شهر فامنین بتواند راهگشای تحریک توسعه اقتصادی و جذب سرمایه های انسانی و اقتصادی به این منطقه باشد. از سوی دیگر، با توجه به این امر که محدوده بازار و فضاهای پیرامونی آن در شهر فامنین از سابقه تاریخی قابل توجهی برخوردارند و به نوعی مرکز و هسته اصلی شهر را تشکیل میدهند، لزوم ارتقاء کیفی آن بیش از هر محل دیگری در شهر فامنین مطرح است. بررسیهای اولیه از این محدوده نشان میدهد که بسیاری از املاک در این محدوده با توجه به مهاجرت صاحبان اصلی آن و همچنین متعلق به ورثه بودن، متروکه مانده اند که این امر سرزندگی فضایی و کیفیت زندگی شهری در این محدوده را تا حد زیادی کاهش داده است.

هدف کلی پژوهش حاضر ارتقای شهر فامنین در حد یک شهر توانمند در سطح استان و منطقه و احیای هویت تاریخی شهر و جلوگیری از آسیب رسانی زیاد به بافت مرکزی آن می باشد.

این پژوهش بر آن است تا با مطالعه وضعیت بافت مرکزی شهر فامنین به بررسی پرسش های زیر پردازد:

- مهم ترین شاخص های کیفیت فضا در پروژه های بازآفرینی چیست؟
- تأثیر هر کدام از شاخص ها بر محدوده پژوهش به چه صورت می باشد؟
- چه شاخص هایی در پایین ترین سطح قرار دارند؟

مبانی نظری

دهه ۱۹۹۰ میلادی با بازنگری در همه زمینه های علمی، فلسفی و هنری همراه است. به همین سبب نگاه به نوسازی و مرمت شهری نیز با بازنگری در مورد آنچه در دهه های پیش رخ داده است همراه می گردد. مداخله ناشی از این نگاه با در نظر داشتن گذشته و با لحاظ کردن هویت تاریخی دوره های

متفاوت ، تولید هویتی جدید متناسب با شرایط زندگی امروزی را در دستور کار خود قرار داده است . مفهوم مرکزی مرمت شهری در این دورها معاصر سازی شهر یا بازآفرینی شهری ، چاره جویی نو در فرآیند دگرگونی شهری تدارک می کند. بر این اساس مرمت شهری مفهومی جامع پیدا می کند. مفهومی که بهبود، توان بخشی بافت های کهن، در همه ابعاد اقتصادی ، کالبدی ، اجتماعی - فرهنگی را مدنظر قرار می دهد. (حبیبی، ۱۳۸۴: ۱۰). به بیانی دیگر دهه ۱۹۹۰، مرمت شهری نوعی رویکرد مداخله ای که با نگاه به گذشته ، بدون پاک سازی هویت های تاریخی دوره های مختلف ، به خلق هویت جدید متناسب با شرایط زندگی مردمان حاضر می پردازد را در دستور کار خود قرارداد. (حاجی پور، ۱۳۸۶: ۱۸). بازآفرینی شهری شامل تعاریف مختلفی است اما به طور کلی بازآفرینی که بر جنبه های مختلف بازآفرینی شهری تاکید می کند به عنوان چشم انداز جامع و یکپارچه و اقدامی که منجر به حل مشکلات شهری می شود تعریف شده و مسائلی را دنبال می کند که در مورد بهبود پایدار شرایط اقتصادی، فیزیکی، اجتماعی و زیست محیطی منطقه است (Roberts, 2000).

ابزار اصلی این رویکرد، مداخله در بافت های شهری، بازآفرینی و بازسازی در بعد کالبدی (مرمت و مدیریت مخاطرات) و در بعد اجتماعی (توانمندسازی اجتماع شهر) است. (زیاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۰). بازآفرینی شهری وضعیتی از مدیریت و برنامه ریزی محدوده های شهری موجود است، نه برنامه ریزی و توسعه شهری جدید ، رابرتز در کتاب خود با عنوان "بازآفرینی شهری" ارائه داده است اشاره نمود "بازآفرینی شهری فرآیندی است که به خلق فضاهای شهری جدید با حفظ ویژگی های اصلی (کالبدی، فعالیتی) منجر میگردد . بازآفرینی شهری عبارت است از دیدگاهی جامع و یکپارچه و مجموعه اقداماتی که به حل مسائل شهری بیانجامد به طوری که بهبود دائمی در شرایط اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی بافتی که دستخوش تغییر شده به وجود آورد. (امید قانع، ۱۳۹۷: ۲۰).

پیشینه پژوهش

تنوع تجارب جهانی در زمینه مرمت بافت شهری بسیار شایان توجه است. از نیمه دوم قرن نوزدهم به بعد، امر دخالت در بافت کالبدی شهرها به دو شکل متفاوت صورت پذیرفت . از یکسو انگلستان با تدوین قوانین خاص توانست به تدریج به پاره ای مسائل هسته های پرجمعیت قدیمی شهرهای صنعتی جوابگویی کند . در طول ۲۰ سال پس از جنگ، با تلاش هماهنگ و جمعی سیاستمداران، برنامه ریزان و معماران، مراکز شهری بازسازی، شهرهای جدید ساخته و واحدهای همسایگی قدیمی از صحنه زوده شدند و بدین ترتیب محیط شهری منظم تری که با دوران مدرن و اصلاحات اجتماعی پس از جنگ سازگارتر بود، خلق گردید. (قربانیان، ۱۳۸۹: ۱۰). از سوی دیگر فرانسه از راه امکانات اجرایی و تصمیم گیری های بی سابقه که در دست "بارون هوسمان" شهردار

پایتخت متمرکز کرده بود، توانست دگرگونی های چنان وسیع و پرجنجال بر پا کند (فلامکی، ۱۳۷۴: ۱۰). اوزلم گزی در سال (۲۰۰۹) در پژوهشی به بررسی راهکارهای بهسازی و باززنده سازی نواحی مسکونی فرسوده در شهر آنکارا پرداخته است. نتایج این پژوهش بیانگر آن است که باززنده سازی و بهسازی بافتهای فرسوده مناطق مورد مطالعه، راهبرد فضایی برای هویت بخشیدن به ساکنین این مناطق و افزایش تجهیزات مورد نیاز شهروندان این مناطق باشد.

در ایران نیز اقدامات جدی در بافت های تاریخی و فرسوده عملا در سال ۱۳۲۷ همگام با اولین برنامه عمرانی دولت به اجرا درآمد که در آن به وضعیت بهداشتی و برق رسانی این بافت ها توجه شد. در برنامه دوم که از سال ۱۳۳۴ آغاز شد علاوه بر آب و برق و آسفالت خیابان ها، تأسیسات شهری نیز توسعه یافت.

شمس و رشیدی در سال ۱۳۹۰ در تحقیقی به ارزیابی شاخص های پایداری در محلات فرسوده شهر با بهره گیری از ضریب نا موزون موريس پرداخته اند و شاخص های مورد بررسی آنها کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، و زیست محیطی بوده است و در نهایت نتیجه به دست آمده شامل اولویت بندی محدوده ها براساس ضریب موريس (مقایسه رتبه ای محدوده ها در هر شاخص) و بی توجهی به ضریب اهمیت شاخص ها نسبت به یکدیگر می باشد.

ابراهیم زاده و ملکی در سال ۱۳۹۱ در تحقیقی تحت عنوان تحلیلی بر ساماندهی بافت فرسوده شهری (مطالعه موردی: بافت فرسوده شهر خرم آباد) به اولویت بندی براساس ترکیبی از شاخص ها، خواسته ها و مشکلات بافت شامل ۱۵ شاخص/خواسته کالبدی، ۱۰ شاخص/مشکل اجتماعی و ۱۰ مشکل اقتصادی پرداختند و در نهایت به اولویت بندی محدوده ها، ابهام در محدوده اثرگذاری شاخص ها و نحوه ارزیابی آنها منجر شد.

جدول ۱: معیارهای مورد بررسی خوانش ذهنی شهروندان از کیفیتهای فضایی در پروژههای بازآفرینی توسط

پژوهشگران داخلی و خارجی

معیار	اندیشه صاحب نظران	پژوهشگران داخلی و خارجی
جذابیت و زیبایی	(نیبالیدز، ۱۳۸۱) (shaftoe, 2008) (گلکار، ۱۳۹۰)	(Salwa Zhang, 2014) (Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (Khanian & et al, 2013) (Saghafi Asl & et al, 2012) (Ghorbani & Jame Kasra, 2010) (Sassi & Molteni, 2008) (مویدی و خیرالدین، ۱۳۹۳) (مظفری پور، ۱۳۹۳) رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴

Zhang, 2014 Khanian & et al, 2013 Saghafi Asl & et al, 2012	(لینچ، ۱۳۸۵) (بتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (موسسه PPS، ۱۳۸۱) (shaftoe, 2008) (کلکار، ۱۳۹۰)	خوانایی
(Meng,&et al,2014) (محمدنیای قرآیی و آریافر، ۱۳۹۳) (مظفری پور، ۱۳۹۳)	لینچ، ۱۳۸۵ (بتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (Shaftoe,2008)	دسترسی و تناسبات بصری
(Salwa Syed Mahdzar &Jaberolansar,2014) (Khanian &et al , 2013) (مویدی و خیرالدین، ۱۳۹۳) (مظفری پور، ۱۳۹۳)	(بتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (shaftoe,2008)	نوع بصری
(Zhang,2014) (Meng&et al,2014) (محمدنیای قرآیی و آریافر، ۱۳۹۳) (دانشپور و چرخیان، ۱۳۹۳) (رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴)	(تیبالیدز، ۱۳۸۱) (موسسه PPS) (Shaftoe,2008) (کلکار، ۱۳۹۰)	آسایش
(Salwa Zhang,2014) (Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (Meng&et al,2014 (Zhang,2014)	(لینچ، ۱۳۸۵) (Shaftoe,2008) (کلکار، ۱۳۹۰) (Bentley,1990)	سازگاری
(Salwa Zhang,2014) (Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴)	(کلکار، ۱۳۹۰) (Benetley, 1990)	پاکیزی
(Salwa Zhang,2014) (Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (مظفری پور، ۱۳۹۳)	(موسسه PPS)	رعایت سلسله مراتب
Sassi & Molteni, Mehta& K,2008 Saghafi Asl &et al ,2012 Bosson,2012 Salwa Zhang,2014) (Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (Meng&et al,2014) (Zhang,2014)	(موسسه PPS) (کلکار، ۱۳۹۰) (لینچ، ۱۳۸۵) (بتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (جیکویز، ۱۳۸۶)	نفوذپذیری و دسترسی

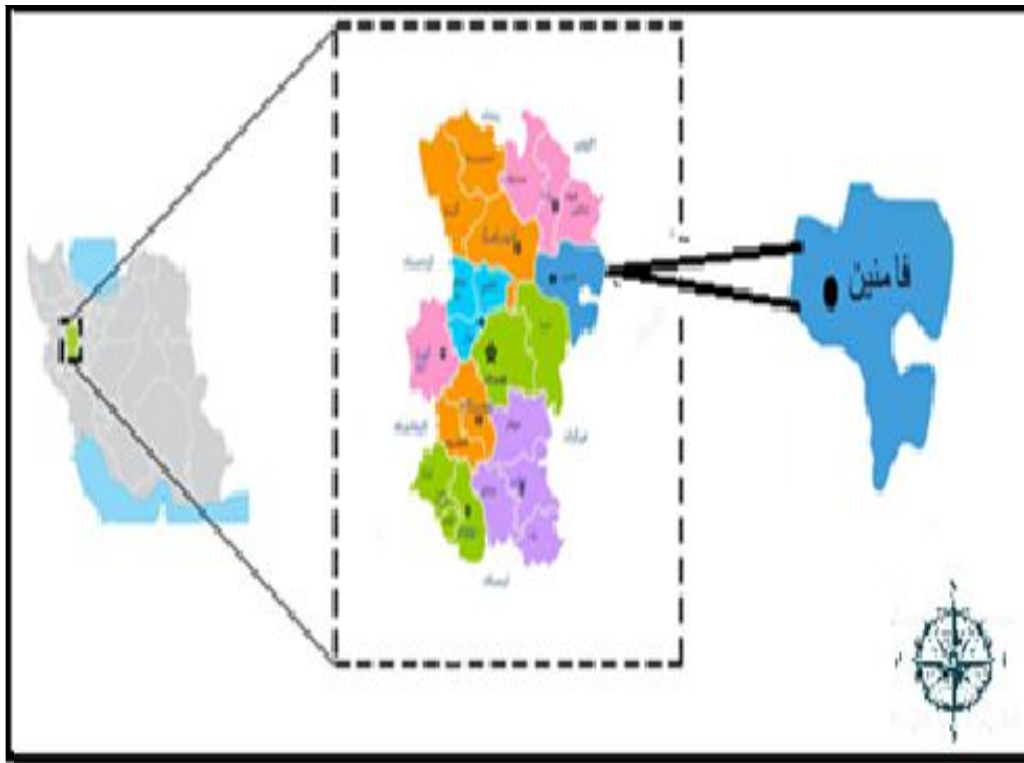
(Sassi & Molteni, 2008) (محمدنیای قرآبی و آریافر، ۱۳۹۳)	(جیکوینز، ۱۳۸۶) (موسسه ، PPS) (کلکار، ۱۳۹۰) (بنتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (Shaftoe, 2008)	انعطاف پذیری
(Khanian & et al, 2013) (Rastegar & et al, 2014) (محمدنیای قرآبی و آریافر، ۱۳۹۳) (موبدی و خیرالدین، ۱۳۹۳) (دانشپورو چرخچیان، ۱۳۸۶) (رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴)	(جیکوینز، ۱۳۸۶) (موسسه ، PPS) (کلکار، ۱۳۹۰) (بنتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (Shaftoe, 2008)	تنوع فعالیت
(Rastegar & et al, 2014) Salwa Zhang, 2014) (Syed Mahdzar & (Khanian & et al, 2013) (Saghafi Asl & et al, 2012) (Jame Kasra, 2010) (دانشپورو چرخچیان، ۱۳۸۶) (رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴)	(جیکوینز، ۱۳۸۶) (موسسه ، PPS) (کلکار، ۱۳۹۰) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (Shaftoe, 2008)	کاربری مختلط
(Salwa Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴) (راست بین و همکاران، ۱۳۹۱) (سیستانی، ۱۳۸۷)	(کلکار، ۱۳۹۰)	ایمنی
(Meng, & et al, 2014) (Ghorbani & Jame Kasra, 2010)	(تیبالیدز، ۱۳۸۱)	مقیاس انسانی
(Mehta & K. Bosson, 2010) (مظفری پور، ۱۳۹۳)	(بنتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (تیبالیدز، ۱۳۸۱) (کلکار، ۱۳۹۰)	حس مکان
(روشندل، ۱۳۹۴)	(بنتلی و همکاران، ۱۳۸۲) (کلکار، ۱۳۹۰) (Shaftoe, 2008)	غناي حسي

Zhang, 2014) Rastegar & et al, 2014) (Salwa Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (Saghafi Asl & et al, 2012) (Sassi & Molteni, 2008)	(Hillier, 2007) (کلکار، ۱۳۹۰) (جیکویز، ۱۳۸۶)	احساس امنیت
(Salwa Syed Mahdzar & Jaberolansar, 2014) (محمدنیای قرآبی و آریافر، ۱۳۹۳) (سیستانی، ۱۳۸۷) (مظفری پور، ۱۳۹۳) (رفعیان و سیفایی، ۱۳۸۴)	(کلکار، ۱۳۹۰) (لینج، ۱۳۸۵)	سرزندگی و پویایی
(Khanian & et al, 2013) (سیستانی، ۱۳۸۷) (محمدنیای قرآبی و آریافر، ۱۳۹۳) (دانشپور و چرخچیان، ۱۳۸۶)	(لینج، ۱۳۸۵)	خاطره انگیزی

منبع: نگارنده

محدوده مورد مطالعه

فامنین یکی از شهرهای استان همدان و مرکز شهرستان فامنین است. شهرستان فامنین با وسعت حدود ۱۲۸۷ کیلومتر مربع معادل ۶/۶ درصد مساحت استان را به خود اختصاص داده است. این شهرستان از سمت شمال به شهرستان رزن، از سمت جنوب به شهرستان همدان، از سمت شرق به استان مرکزی و از سمت غرب به شهرستان کبودرآهنگ محدود شده است. جمعیت شهرستان فامنین در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳۹۳۵۹ نفر است. در این شهرستان نرخ شهرنشینی در سال ۱۳۹۰ معادل ۳۴٫۷ درصد بوده که این میزان در سال ۱۳۹۵ به ۳۶٫۹ درصد رسیده است، که بیانگر افزایش مهاجرت از روستا به نقاط شهری و افزایش میل به زندگی در حوزه شهری است. (سازمان مدیریت و برنامه ریزی همدان، ۱۳۹۶: ۱)



شکل ۱: موقعیت جغرافیایی شهر فامنین
منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی همدان

روش بررسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ ماهیت و روش از نوع توصیفی تحلیلی است. جمع آوری داده ها با دو روش کتابخانه ای و میدانی صورت گرفته است. جامعه آماری مورد مطالعه ۱۸۰ نفر از اهالی ساکن در محله باغ نظر و کسبه بازار قدیمی فامنین می باشد. در این بخش داده های جمع آوری شده از پرسشنامه ها مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار میگیرد. اطلاعاتی که از اجرای پرسشنامه ها بدست آمد، جمع آوری، کدگذاری و وارد رایانه شد و با استفاده از نرم افزار اس.پی.اس.اس^۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش برای سنجش پایایی، از ابزار اندازه گیری، آلفای کرونباخ استفاده شده است. مقدار آلفای کرونباخ، ۰/۹۱۷ می باشد که نشان دهنده این می باشد که پژوهش صورت گرفته از پایایی مناسبی برخوردار است و نتایج حاصله قابل اتکا است. بنابراین پس از بررسی پایایی پژوهش و مثبت بودن نتایج به تحلیل و ارزیابی می پردازیم.

⁴ spss

جدول ۲: بررسی پایایی پژوهش

Item No.	Cronbach Alpha
۴۵	۰,۹۱۷

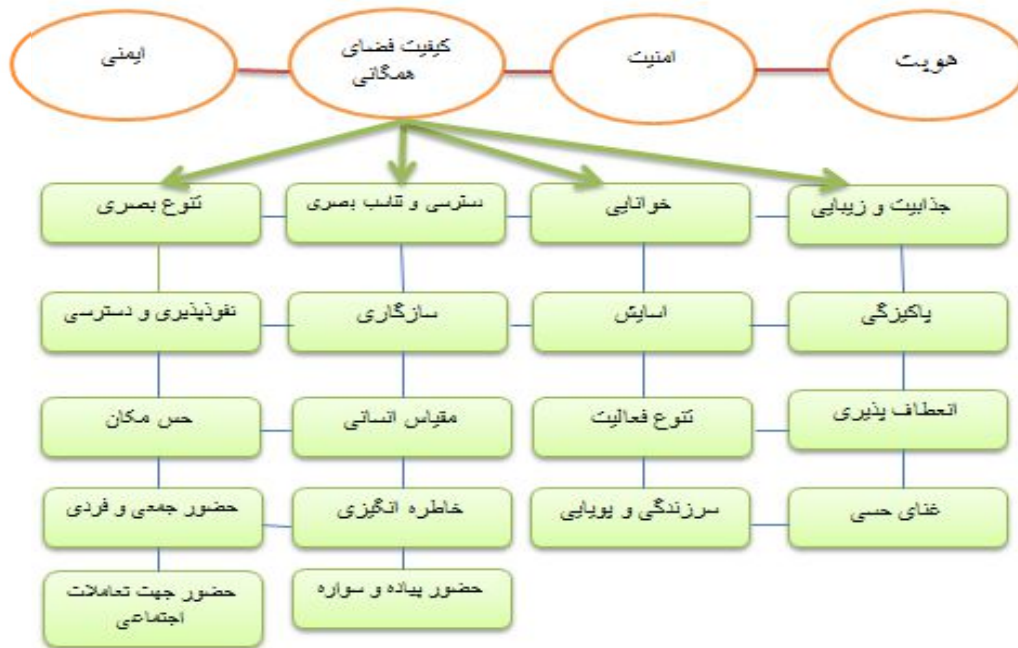
وضعیت هر یک از شاخص های پژوهش با استفاده از آزمون t تک نمونه ای بررسی شد از آنجا که داده های آماری از توزیع نرمال برخوردارند، از آزمونهای پارامتریک جهت تحلیل داده ها استفاده میگردد. در این پژوهش جهت بررسی هر یک از متغیرها و گویه های تحقیق از آزمون T تک نمونه ای استفاده می کنیم. در این آزمون:

- اگر مقدار P-Value بزرگتر از 0.05 باشد، متغیر مورد بررسی با مقدار آزمون (یعنی عدد ۳) تفاوت معناداری ندارد و مؤلفه در حد متوسط در جامعه آماری وجود دارد.
- اگر مقدار P-Value کوچکتر از 0.05 باشد، مؤلفه مورد بررسی با مقدار آزمون (یعنی عدد ۳) تفاوت معناداری دارد. در این حالت:
- اگر میانگین عامل مورد بررسی بالاتر از عدد ۳ بود، عامل مورد بررسی بصورت قوی در جامعه آماری وجود دارد.
- و اگر میانگین عامل مورد بررسی پایین تر از عدد ۳ بود، عامل مورد بررسی بصورت ضعیف در جامعه آماری وجود دارد.

در ادامه این بخش به تبیین و تفسیر متغیرهای تحقیق پرداخته میشود.

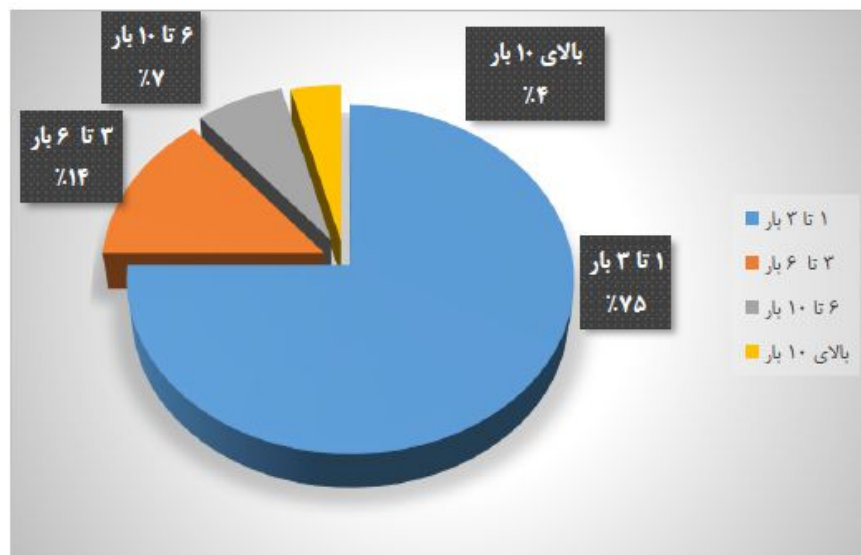
یافته ها

پرسشنامه مذکور با توجه به مرور ادبیات پژوهش و بر مبنای شاخص های بررسی شده در جدول (۱)، تبیین و طراحی شده است. جهت پایش منطقه و بررسی درک اهالی و کسبه مرکز شهر فامنین از مرکز شهر، متغیرهای "کیفیت فضاها همگانی"، "هویت" و "ایمنی و امنیت" در محله مورد مطالعه، منابع و پژوهشهای مرتبط با موضوع ذکر شده به طور جامع و کامل مرور شد. ضمن این بررسی، شاخص های کیفیت فضاها همگانی، استخراج و با طراحی پرسشنامه و توزیع آن در بین اهالی و کسبه منطقه، وضعیت هر یک از ابعاد مطالعه مورد پژوهش قرار گرفت.



نمودار ۱: متغیرهای پژوهش

تعداد مراجعه به بازار در طی هفته در اکثر پاسخگویان یعنی ۷۵ درصد از آنها بین ۱ تا ۳ بار بوده است.



نمودار ۲: توزیع جمعیت نمونه بر اساس استفاده از بازار

- سنجش وضعیت شاخص جذابیت و زیبایی در ابتدا آمار توصیفی داده های بدست آمده از سنجش شاخص جذابیت و زیبایی ارائه میگردد.

جدول ۳: آمارهای توصیفی نمرات جذابیت و زیبایی

شاخص	تعداد افراد	میانگین کل
جذابیت و زیبایی	۱۸۰	۲,۲۷

در ادامه میانگین مشاهده شده نمرات شاخص جذابیت و زیبایی با میانگین مورد انتظار، از طریق آزمون t تک نمونه ای پرداخته ایم تا مشخص گردد وضعیت این شاخص در مقایسه با متوسط جامعه چگونه است. آزمون t تک نمونه ای مشخص میکند که آیا میانگین مشاهده شده در مقایسه با میانگین مورد انتظار متفاوت است یا خیر.

جدول ۴: آزمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص جذابیت و زیبایی با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۲۷	۳	-۰,۷۳	-۳,۱۹۸	۱۷۹	۰,۰۰۵

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص جذابیت و زیبایی در محدوده مورد مطالعه ۲۷/۲ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی دار محاسبه شده، کمتر از ۰/۰۵ میباشد ($P=۰/۰۰۵$ ، $t=-۳,۱۹۸$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p<۰/۰۰۵$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص جذابیت و زیبایی در محدوده مورد مطالعه پایینتر از حد متوسط بوده است.

- سنجش وضعیت شاخص خوانایی

جدول ۵: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص خوانایی با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۷۲	۳	-۰,۲۸	-۱,۱۱۲	۱۷۹	۰,۲۸۲

توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص خوانایی در محدوده مورد مطالعه ۲/۷۲ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری محاسبه شده بیشتر از ۰/۰۵ میباشد ($p=۰/۲۸۲$ ، $t=۱$ ، $p=۰/۲۸۲$) لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار نمی باشد ($P>۰/۰۵$)، بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص خوانایی در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص دسترسی و تناسب بصری

جدول ۶: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص دسترسی و تناسب بصری با میانگین

مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۲۵	۳	-۰,۷۵	-۳,۷۶۸	۱۷۹	۰/۰۰۲

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص دسترسی و تناسب بصری در محدوده مورد مطالعه ۲,۲۵ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ میباشد ($P=۰/۰۰۲$ ، $t=۳$ ، $P=۰/۰۰۲$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار

میباشد. ($P < 0/05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص دسترسی و تناسب بصری در محدوده مورد پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص تنوع بصری

جدول ۷: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص تنوع بصری با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱,۳۶	۳	-۱,۳۷	-۸,۲۱۴	۱۷۹	۰,۰۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص تنوع بصری در محدوده مورد مطالعه ۳/۲۵ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ بیشتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری بیشتر از ۰/۰۵ / میباشد. ($t = -8,214$ ، $p = 0/000$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد. ($P < 0/05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص دسترسی و تناسب بصری در محدوده مورد پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص پاکیزگی

جدول ۸: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص پاکیزگی با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۵۵	۳	-۰,۴۴	-۱,۵۵	۱۷۹	۰,۱۳۸

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص پاکیزگی در محدوده مورد مطالعه ۲,۵۵ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری بیشتر از ۰/۰۵ میباشد. ($t=1,55, p=0/138$) ، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار نمی- باشد ($p>0/05$) بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص پاکیزگی در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص آسایش

جدول ۹: آزمون t تک نمونهای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص آسایش با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۴۷	۳	۰/۵۲	-۲,۶۹۵	۱۷۹	۰,۰۱۵

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص آسایش در محدوده مورد مطالعه ۲,۴۷ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ میباشد ($t=2,695, p=0,015$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار می-باشد ($p<0/05$) بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص آسایش در محدوده مورد مطالعه پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص سازگاری

جدول ۱۰: آزمون t تک نمونهای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص سازگاری با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۵۲	۳	-۰,۴۸	-۲,۱۱۶	۱۷۹	۰,۰۴۹

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص سازگاری در محدوده مورد مطالعه ۲,۵۲ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($p=۰,۰۴۹$ ، $t=۲,۱۱۶$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار می باشد. ($p<۰/۰۵$) بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص سازگاری در محدوده مورد مطالعه پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص نفوذپذیری و دسترسی

جدول ۱۱: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص نفوذپذیری و دسترسی با

میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۲۹	۳	-۰,۷۱	-۴,۴۲۱	۱۷۹	۰,۰۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص نفوذپذیری و دسترسی در محدوده مورد مطالعه ۲,۲۹ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($p=۰,۰۰۰$ ، $t=۴,۴۲۱$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p<۰/۰۵$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص نفوذپذیری و دسترسی در محدوده مورد مطالعه پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص انعطاف پذیری

جدول ۱۲: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص انعطاف پذیری با میانگین مورد

انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۰۸	۳	-۰,۹۲	-۳,۹۳۳	۱۷۹	۰,۰۰۱

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص انعطاف پذیری در محدوده مورد مطالعه ۲,۰۸ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ میباشد ($t = -3,933$ ، $p = 0,001$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p < 0,05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص انعطاف پذیری در محدوده مورد مطالعه پایینتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص تنوع فعالیت

جدول ۱۳: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص تنوع فعالیت با میانگین مورد

انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۲۵	۳	-۰,۷۵	-۲,۹۶۲	۱۷۹	۰,۰۰۹

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص تنوع فعالیت در محدوده مورد مطالعه ۲,۲۵ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($t=۲,۹۶۲$ ، $p=۰,۰۰۹$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p < ۰/۰۵$) بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص تنوع فعالیت در محدوده مورد مطالعه پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص مقیاس انسانی

جدول ۱۴: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص مقیاس انسانی با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۳۰	۳	-۰,۷۰	-۳,۷۳۷	۱۷۹	۰,۰۰۲

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص مقیاس انسانی در محدوده مورد مطالعه ۲,۳۰ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($t=۳,۷۳۷$ ، $p=۰,۰۰۲$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p < ۰/۰۵$) بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص مقیاس انسانی در محدوده مورد مطالعه پایتتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص حس مکان

جدول ۱۵: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص حس مکان با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۷۵	۳	-۰,۲۵	-۰,۸۴۰	۱۷۹	۰,۴۱۳

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص حس مکان در محدوده مورد مطالعه ۲,۷۵ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری بیشتر از ۰,۰۵ میباشد. ($t = -0,840, p = 0,413$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار نمی باشد ($p > 0,05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص حس مکان در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص غنای حسی

جدول ۱۶: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص غنای حسی با میانگین مورد

انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۳۸	۳	-۰,۶۲	-۱,۹۴۳	۱۷۹	۰,۰۶۹

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص غنای حسی در محدوده مورد مطالعه ۲,۳۸ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری بیشتر از ۰,۰۵ میباشد. ($t = -1,943, p = 0,069$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار

نمیباشد $P (0.0 / 0.05) <$ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص غنای حسی در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص سرزندگی و پویایی

جدول ۱۷: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص سرزندگی و پویایی با میانگین

مورد انتظار

سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	میانگین مورد انتظار	میانگین مشاهده شده
۰,۰۰۰	۱۷۹	-۴,۳۹۵	۱,۰۳	۳	۱,۹۷

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص سرزندگی و پویایی در محدوده مورد مطالعه ۱,۹۷ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. $(t = -4.395, p = 0.000)$ ، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد $(p < 0.05)$ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص سرزندگی و پویایی در محدوده مورد مطالعه پایینتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص خاطره انگیزی

جدول ۱۸: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص خاطره انگیزی با میانگین مورد

انتظار

سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	میانگین مورد انتظار	میانگین مشاهده شده
۰,۸۰۳	۱۷۹	-۰,۲۵۳	-۰,۰۷	۳	۲,۹۱

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص خاطره انگیزی در محدوده مورد مطالعه ۲,۹۱ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری بیشتر از ۰,۰۵ میباشد. ($t=0,253, p=0,803$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار نمیباشد ($p>0/05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص خاطره انگیزی در محدوده مورد مطالعه در حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص حضور جمعی و فردی

جدول ۱۹: آزمون t تک نمونهای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص حضور جمعی و فردی با میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۰۰	۳	-۱,۰۰	-۵,۰۹۷	۱۷۹	۰,۰۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص حضور جمعی و فردی در محدوده مورد مطالعه ۲,۰۰ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($t=5,097, p=0,000$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p<0/05$)، بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص حضور جمعی و فردی در محدوده مورد مطالعه پایینتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص حضور پیاده و سواره

جدول ۲۰: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص حضور پیاده و سواره با میانگین

مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲,۱۹	۳	-۰,۸۱	-۲,۶۸۴	۱۷۹	۰,۰۱۶

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص حضور پیاده و سواره در محدوده مورد مطالعه ۲,۱۹ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنیداری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($p < 0,05$ ، $t = -2,684$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد انتظار معنی دار میباشد ($p < 0,05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص حضور پیاده و سواره در محدوده مورد مطالعه پایینتر از حد متوسط است.

- سنجش وضعیت شاخص حضور جهت تعاملات اجتماعی

جدول ۲۱: آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده شاخص حضور جهت تعاملات اجتماعی با

میانگین مورد انتظار

میانگین مشاهده شده	میانگین مورد انتظار	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱,۸۰	۳	-۱,۲۰	-۶,۲۸۰	۱۷۹	۰,۰۰۰

با توجه به جدول فوق مشاهده میشود، میانگین مشاهده شده نمره شاخص حضور جهت تعاملات اجتماعی در محدوده مورد مطالعه ۱,۸۰ به دست آمده، که این مقدار از میانگین مورد انتظار یعنی ۳ کمتر است. با توجه به اینکه سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ میباشد. ($p < 0,05$ ، $t = -6,280$)، لذا تفاوت بین میانگین مشاهده شده و میانگین مورد

انتظار معنی دار میباشد ($p < 0/05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میتوان گفت که میزان شاخص حضور جهت تعاملات اجتماعی در محدوده مورد مطالعه پایینتر از حد متوسط است.

جدول ۲۲: جمع بندی کلی وضعیت شاخص های موثر بر درک از کیفیت فضاهای همگانی در محدوده پژوهش

شاخص	میانگین	سطح معناداری	وضعیت
جذابیت و خوانایی	۲,۲۷	۰,۰۰۵	ضعیف
خوانایی	۲,۷۲	۰,۲۸۲	متوسط
دسترسی و تناسبات بصری	۲,۲۵	۰,۰۰۲	ضعیف
تنوع بصری	۱,۶۳	۰,۰۰۰	ضعیف
پاکیزگی	۲,۵۵	۰,۱۳۸	متوسط
آسایش	۲,۴۷	۰,۰۱۵	ضعیف
سازگاری	۲,۵۲	۰,۰۴۹	ضعیف
نفوذپذیری و دسترسی	۲,۲۹	۰,۰۰۰	ضعیف
انعطاف پذیری	۲,۰۸	۰,۰۰۱	ضعیف
تنوع فعالیت	۲,۲۵	۰,۰۰۹	ضعیف
مقیاس انسانی	۲,۳۰	۰,۰۰۲	ضعیف
حس مکان	۲,۷۵	۰,۴۱۳	متوسط
غنای حسی	۲,۳۸	۰,۰۶۹	متوسط
سرزندگی و پویایی	۱,۹۷	۰,۰۰۰	ضعیف
خاطره انگیزی	۲,۹۱	۰,۸۰۳	متوسط

ضعیف	۰,۰۰۰	۲,۰۰	حضور جمعی و فردی
ضعیف	۰,۰۱۶	۲,۱۹	حضور پیاده و سواره
ضعیف	۰,۰۰۰	۱,۸۰	حضور جهت تعاملات اجتماعی

سنجش و وضعیت کلی ابعاد کلی مطالعه شده شامل "کیفیت فضاها همگانی"، "هویت" و "ایمنی و امنیت" در ابتدا آمار توصیفی داده‌های بدست آمده از سنجش شاخص حضور جهت تعاملات اجتماعی ارائه میگردد.

جدول ۲۳: آمارهای توصیفی نمرات ابعاد مورد مطالعه

شاخص	میانگین کل
کیفیت فضاها همگانی	۲,۲۹
هویت	۲,۲۷
امنیت	۳,۱۹
ایمنی	۲,۴۴

در ادامه میانگین مشاهده شده نمرات این ابعاد با میانگین مورد انتظار، از طریق آزمون t تک نمونه ای پرداخته ایم تا مشخص گردد وضعیت آنها در مقایسه با متوسط جامعه چگونه است. آزمون t تک نمونه ای مشخص میکند که آیا میانگین مشاهده شده در مقایسه با میانگین مورد انتظار متفاوت است یا خیر.

جدول ۲۴: آزمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین مشاهده شده ابعاد با میانگین مورد انتظار

وضعیت	سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار t	تفاوت میانگین	میانگین مورد انتظار	میانگین مشاهده شده	ابعاد
ضعیف	۰,۰۰۰	۱۷۹	-۵,۲۰۳	-۰,۷۱	۳	۲,۲۹	کیفیت فضاها همگانی
ضعیف	۰,۰۲۱	۱۷۹	-۲,۵۴۷	-۰,۷۳	۳	۲,۲۷	هویت
قوی	۰,۰۰۰	۱۷۹	۳,۱۹۶	۰,۱۹	۳	۳,۱۹	امنیت
ضعیف	۰,۰۴۶	۱۷۹	-۲,۱۴۹	-۰,۶۴	۳	۲,۴۴	ایمنی

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف احیاء مرکز شهر فامنین و جلوگیری از آسیب رساندن به بافت تاریخی این شهر از طریق معیارهایی که پژوهشگران داخلی و خارجی در پروژه های بازآفرینی خود بکار برده اند صورت پذیرفت. از آنجا که بافت های فرسوده شهری، جزئی از ثروت شهرها می باشند، جهت بازگرداندن حیات دوباره نیاز به توجه بیشتری دارند و با این هدف مورد بازآفرینی قرار می گیرند که تبدیل به مکان هایی پویا و زنده شوند و هم به خوبی به ساکنان خود ارائه خدمت کنند و هم برای بخش های دیگر شهر کارکرد مثبتی داشته باشند. بنابراین باید با دیدی جدید، متفاوت از قبل به آن ها نگاه کرد. میبایست برای یک عنصر اساسی در این زمینه که مردم و مشارکت آن هاست، اهمیت بیشتر قائل گردید، زیرا صاحبان واقعی این بافت ها خود مردم هستند. اما در کشور ما به دلیل بها ندادن به شرایط عوامل تولید و تقاضا در برنامه ریزی های ملی، منطقه ای، شهروندان فقط زمانی از طرح مطلع می شوند، که بخواهند پروانه ساخت یا ساز ملک شخصی خود را بگیرند. چنین وضعیتی باعث می شود شهروندان احساس تعلق روحی و معنوی کم تری به شهر خود، مدیریت و اداره ی آن داشته باشند. نه تنها مشوق اجرای طرح های توسعه نباشند، بلکه طرح ها را به خاطر دخل، تصرف در ملک شخصی خود مانعی قلمداد کنند. لذا به طور کل نتایج مشاهدات و پرسشهای میدانی نشان میدهد امور مشارکتی در محدوده مورد مطالعه در سطح نسبتاً ضعیف میباشد، همچنین بر اساس اطلاعات اخذ شده از شهرداری فامنین، میزان مشارکت و خودیاری مردم در شهر حداقل و بسیار ناچیز است اما میتوان از ظرفیتهای موجود در محله نظیر مساجد و هیئتهای مذهبی که میتوانند در سطح محله تاثیرگذار باشند، در جهت پیشبرد طراحی شهری مشارکتی بهره مند شد. نتایج تحلیل ها نشان می دهد تنها متغیر امنیت در وضعیت مناسبی قرار دارد و سایر متغیرها در وضعیت نامناسبی به سر میبرند که از جمله دلایل امن بودن این ناحیه میتوان گفت خوشبختانه به دلیل جمعیت کم فامنین و آشنایی اهالی با یکدیگر، موارد بزهکاری مانند حضور معتادان و یا مزاحمان و یا سرقت مشاهده نمیشود و از این حیث میتوان گفت محدوده مورد مطالعه امن تلقی میشود. عامل دیگری که در وضعیت نامناسب به سر میبرد حضور پیاده و سواره می باشد که یکی از دلایل آن تداخل سواره و پیاده و تسلط سواره و البته جوی ها و کانال های عمیقی که بدون سرپوش هستند. عامل بعدی که در وضعیت ضعیف قرار دارد، آسایش است که یکی از علل آن، رهاسازی فاضلاب برخی از منازل در جویها می باشد که میتواند باعث بوجود آمدن بوی ناخوشایند شده و آسایش شهروندان را تحت تاثیر قرار دهد. قدمت بناها نیز عامل دیگری است که میتواند در هنگام بروز بلایای طبیعی مانند زلزله مشکلساز شود و ایمنی شهروندان را به مخاطره اندازد و یکی از دلایل ضعیف بودن این متغیر در این ناحیه باشد. به لحاظ نورو روشنایی به نظر میرسد برخی از معابر فرعی در محدوده مورد مطالعه از این نظر در شرایط مطلوبی قرار نداشته باشند برای مثال میتوان از بازار قدیمی نام برد که خود موجب ضعف در سرزندگی و پویایی و همچنین دسترسی و تناسبات بصری در این معابر شود و در ساعاتی از شب به طور کامل در خاموشی به سر ببرد. در خصوص ضعیف بودن

معیار دسترسی که عامل اصلی آن عدم دسترسی به حمل و نقل عمومی به نظر می‌رسد نه تنها محدوده مورد مطالعه بلکه کلیه نقاط شهر از حمل و نقل عمومی برخوردار نیست و همین مساله در عین حال که باعث از بین رفتن رونق بازار در برخی نقاط دورتر نسبت به ایستگاه‌های تاکسی شده بلکه خود باعث ضعف، آسایش شهروندان می‌شود همچنین می‌تواند در ایجاد حس ناامنی نیز موثر باشد. نبود سایبان در فضاهای همگانی و البته فقدان نیمکت و صندلی و مبلمان شهری مناسب نیز عوامل دیگری است که می‌تواند از این حیث مساله ساز باشد و موجب ضعف عامل جذابیت و خوانایی باشد. عدم سنخیت کاربری‌ها خود موجب ضعف معیار سازگاری می‌باشد.

پس از بازدیدهای میدانی و بررسیهای صورت گرفته از طریق میراث فرهنگی و گردشگری مشخص شد در محدوده مورد مطالعه تنها دو اثر واجد ارزش تاریخی شامل حمام و مسجد جامع فامنین وجود دارد که قدمت آنها به دوره ی پهلوی و یا در حالت خوشبینانه به قاجاریه بازمی‌گردد. اما با توجه به قرارگیری فامنین در مسیر راه عتبات عالیات و البته راههای مواصلاتی غرب کشور به پایتخت، میتوان با ایجاد و احداث پایگاههای جاذب جمعیت و توریست برای ارائه ی محصولات فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری استان، از این ظرفیت بالقوه به بهینه ترین شکل ممکن استفاده کرد. تشکیل شوراهای محلی متشکل از معتمدان محلی به منظور برقراری ارتباط متقابل منطقی بین مردم و مسئولین یکی از راهکارهای اساسی است که میتواند صورت پذیرد. این امر در جریان برقراری ارتباط مستقیم میان مردم و شهرداری به منظور پی بردن به مشکلات و مسائل سطح شهر بسیار مفید و کارآمد به نظر می‌رسد.

در رابطه با بازار و فضاهای پیرامونی آن در شهر فامنین، همانطور که بیان شد، رفتارهای موجود در فضاهای باز عمومی در محدوده مورد مطالعه و بازار بیانگر این امر است که در فضاهای باز عمومی رفتارهای منسجم اجتماعی شکل نگرفته است و البته همین مساله باعث شده است سرزندگی فضاهای عمومی موجود در شهر تا حد زیادی تحت تاثیر قرار بگیرد. آنچه بیش از هر چیز دیگری در خصوص فضاهای عمومی شهر فامنین به چشم می‌خورد عدم توازن و تعادل میان جمعیت بانوان حاضر در فضاها و آقایان است. به طور کلی به نظر می‌رسد هر دو عامل نبود فضای شهری جمعی مناسب و شاخص برای حضور اجتماعی شهروندان و همچنین نبود فعالیت‌ها و رفتارهای جمعی بغیر از مناسک مذهبی در ایام خاص باعث شده است که فضاهای باز عمومی و جمعی عمده و شاخصی در شهر فامنین شکل نگیرد. همچنین، مسیر قرارگیری شهر فامنین و عبور مسافران بسیار از این شهر در ایام مختلف سال، ظرفیت آنها را در پیاده‌سازی طرحهای گردشگری و توریستی بسیار ارتقا بخشیده است. بر همین اساس بازار فامنین میتواند با فراهم آوردن صنایع مختلف دستی و منسوجات متنوع و تبلیغات محلی در مسیر مسافران ورودی به شهر، ضمن رونق بخشی به خود، شهر را از حالت سکون و بی روح حاضر به منطقه ای پر رفت و آمد تبدیل کند. بنابراین در راستای تحقق ارتقای کیفیت زندگی به عنوان هدف نهایی بازآفرینی شهری پایدار، بر رویکرد یکپارچه، کاربرد مفهوم مشارکت در همکاری بخشهای خصوصی و دولتی، توجه به نقش مردم و اجتماعات محلی، تأکید بر

هویت محلی و حس تعلق به مکان به عنوان اصول تعیین کننده بازآفرینی شهری پایدار تأکید میشود. در نتیجه پیشنهاد میگردد که در چشم انداز، اهداف و راهبردهای بازآفرین شهری پایدار با رویکرد پایداری اجتماعی، شهرها به عنوان مکانهای رقابتی با حفظ جذابیتها و تمایزات بومی، محیطهای سرزنده و به لحاظ اجتماعی، همه شمول و به لحاظ اقتصادی، شکوفا و به ویژه واجد عرصه های عمومی سرزنده در راستای ایجاد مکان پایدار تلقی گردند.

منابع

- ابراهیم زاده، عیسی، ملکی، گل آفرین. ۱۳۹۱. "تحلیلی بر ساماندهی و مداخله در بافت های فرسوده شهری: مطالعه موردی بافت فرسوده شهر خرم آباد"، پژوهش و جغرافیای انسانی، شماره ۸۱.
- امید قانع، روح الله، ۱۳۹۹، طرح بازآفرینی بازار شهر فامنین، مهندسین مشاور پیشگامان طرح و توسعه پایدار، ص ۲۰
- حبیبی، سید محسن و مقصودی، ملیحه، ۱۳۸۴، "مرمت شهری"، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- حاجی پور، ۱۳۸۶، "مقدمه ای بر سیر تحول و تکوین رویکردهای مرمت شهری"، فصلنامه اندیشه ایران شهر، شماره ۴، صص ۶۰-۴۳
- زیاری، کرامت الله، محمدی، ده چشمه، پور احمد، مصطفی، قالیبا ف، احمد، باقر، محمد. ۱۳۹۱. "اولویت بخشی به ایمن سازی بافت های فرسوده کلان شهر کرج با استفاده از مدل ارزیابی چند معیاری"، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ۷۹.
- شمس، مجید، رشیدی، غلامرضا. ۱۳۹۰. "ارزیابی شاخص های پایداری در محلات فرسوده شهر اسدآباد با بهره گیری از ضریب ناموزون موریس"، چشم انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)، ۱۴(۶)، ۸۸-۱۰۶.
- فلامکی، محمد منصور، ۱۳۷۴. "جایگاه و خاستگاههای مهندسی و معماری." مجله مهندسی مکانیک شریف (شریف سابق) ص ۱۰
- قربانیان، م، ۱۳۸۹. "بازسازی بخش مرکزی شهرها؛ الگوی مداخله و دستورالعمل های مرمتی در خرده حوزه های درک پذیر تهران" نشریه انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران.
- کامران، جلال و زیاری، کرامت الله، ۱۳۹۷، "بازآفرینی بافت های فرسوده شهری با رویکرد رقابت پذیری (مطالعه موردی: شهر گنبدان)"، فصلنامه چشم انداز زاگرس، دوره ۱۰، شماره ۳۸، ص ۹
- لطفی، س، ۱۳۹۱. "تبارشناسی بازآفرینی شهری؛ از بازسازی تا نوزایی"، انتشارات آذرخش، چاپ اول.
- محمد نیای قرآبی، فاطمه، آریافر، ملیحه. ۱۳۹۴. "بررسی شاخص های واجد ارزش ریخت شناسی در محله تاریخی "سومین کنگره بین المللی عمران، معماری و توسعه شهری
- یاپینگ غراوی، محمد و محمدی، منیژه، ۱۳۹۵، "اولویت بندی روش های افزایش مشارکت مردم در بهسازی بافت فرسوده شهری (مطالعه موردی: ساریان محله بجنورد)"، فصلنامه چشم انداز زاگرس، دوره ۸، شماره ۲۸، ص ۳
- Leary, M.E., McCarthy, John. ,2013, Companion to Urban Regeneration. NewYork: Routledge.
- Ozlem Geuzey, 2009; Urban regeneration and increased competitive power: Ankara in an era of globalization; Cities; vol.26
- Roberts, P. & Sykes, H, ,2000, Urban Regeneration.
- Rafieian, M., M. Sifaei. .2005. Urban Public Spaces, Number 23.